כב א ב ג מיי' שם הלכה יא :

כג ד ה מיי' שם הלכה ד ופ"ט הלכה ה :

תורה אור

ת"ר *המוציא שיער כדי לגבל בו את הטיט [*טיט] לעשות פי כור של צורפי זהב: סיד כדי לסוד: תנא כדי לסוד אצבע קטנה שבבנות אמר רב יהודה אמר רב *בנות ישראל שהגיעו לפירקן ולא הגיעו [לשנים]: בנות עניים טופלות אותן בסיד בנות עשירים טופלות אותן בסולת בנות מלכים טופלות אותן בשמן המור שנאמר °ששה חדשים בשמן המור *מאי שמן המור רב הונא בר חייא אמר *סטכת, רב ירמיה בר אבא אמר שמן זית שלא הביאה שליש תניא רבי יהודה אומר אנפיקנון שמן זית שלא הביאה שליש ולמה סכין אותו? שמשיר את השיער ומעדן הבשר *רב ביבי הויא ליה ברתא טפלה אבר אבר שקל בה ד' מאות זוזי, הוה ההוא נכרי בשבבותיה הויא ליה ברתא טפלה בחד זימנא ומתה, אמר קטל *רב ביבי לברתי אמר רב נחמן: רב ביבי דשתי שיכרא בעיין בנתיה טפלא, אנן דלא שתינן שיכרא לא בעיין בנתן טפלא: ר' יהודה אומר כדי לסוד כלכול: מאי כלכול ומאי אנדיפי *אמר רב צידעא ובת צידעא, למימרא דשיעורא דר' יהודה נפיש *הא קי"ל דשיעורא דרבנן נפיש זוטא מדרבנן ונפיש מדרבי נחמיה מתיבי *א"ר נראין דברי רבי יהודה בחבוט ודברי רבי נחמיה בביצת (*הסיד) ואי ס"ד צידעא ובת צידעא, אידי ואידי חבוט? אלא אמר רבי יצחק אמרי דבי רבי אמי אנדיפא מתקיף לה רב כהנא וכי אדם עושה מעותיו אנפרות אלא אמר רב כהנא שנתות כדתנן *שנתות היו בהין עד כאן לפר עד כאן לאיל עד כאן לכבש ואיבעית אימא מאי אנדיפא אפותא וכי הא דההוא בר גליל [דאיקלע לבבל] דאמרו ליה קום דרוש לנו במעשה מרכבה, (א)אמר להו אדרוש לכו כדדרש רבי נחמיה לחבריה, ונפקא ערעיתא מן כותל ומחתיה באנדיפי ומית ואמרו ליה מן דיליה דא ליה: **מתני'** אדמה כחותם המרצופין דברי רבי עקיבא וחכמים אומרים כחותם האיגרות *זבל וחול הדק כדי לזבל קלח של כרוב דברי רבי עקיבא וחכ"א כדי לזבל כרישא, °חול הגס כדי ליתן על מלא כף סיד, *קנה כדי לעשות קולמוס ואם היה עבה או מרוסס כדי לבשל בו ביצה קלה שבביצים, טרופה ונתונה באילפס: **גמ'** על מלא כף סיד תנא כדי ליתן על פי כף של סיידין מאן תנא דחול מעלי ליה לסיד? אמר רב חסדא רבי יהודה היא *דתניא לא יסוד אדם את ביתו בסיד אא"כ עירב בו תבן או חול ר"י אומר תבן מותר, חול אסור מפני שהוא טרכסיד רבא אמר אפילו תימא רבנן, קילקולו זהו תיקונו: קנה כדי לעשות קולמוס: תנא *קולמוס המגיע לקשרי אצבעותיו בעי רב אשי: קשר העליון או קשר התחתון, תיקו: ואם היה עבה כו': תנא טרופה בשמן ונתונה באילפס אמר ליה מר בריה דרבינא לבריה מי שמיע לך ביצה קלה מאי היא? אמר ליה ביעתא *דצילצלא מאי טעמא משום דזוטרא אימא דציפרתא? אישתיק אמר ליה מידי שמיע לך בהא *[אמר ליה הכי] אמר רב ששת ביצת תרנגולת (ב) ומאי קרו לה ביצה קלה? שיערו חכמים אין לך ביצה קלה לבשל יותר מביצת תרנגולת, ומאי שנא כל שיעורי שבת כגרוגרת והכא כביצה? אמר ליה הכי אמר רב נחמן כגרוגרת מביצה קלה:

מתני'

*) [גי' הערוך הציר פירוש שהוא עב כאבני גיר ועי"ש בערך גר י"ב]

שיער · יפה לטיט : ה"ג טיט כדי לעשות פי כור של צורפי זהב : **אצבע קטנה** · דרכן לסוד את כל הגוף להאדים : **שהגיעו לפרקן ולא הגיעו [לשנים]** · שהביאו שתי שערות ולא באו לכלל שנים הראויות לכך ומתביישות בדבר : **טופלות** · מושחות : **אנפיקנון** · דתנן במנחות (דף פה:) אין מביאין אנפיקנון ואם הביא כשר אנפיקנון הוא שמן זית שלא הביא שליש: **ולמה סכין אותו** · היינו שמן המור: **טפלה** · בסיד: **שקל בה ד' מאות זוזי** · שנתייפה וקפצו עליה המהוגנין לה ונתנו *(לה) ממון : השכר משחיר ומרבה שיער : **כלכול צידעא** · טינפל"א וסדין אותה להשכיב השיער : **בת צידעא** · למטה הימנה להסיר שיער דק והוא אנדיפי: **למימרא דשיעורא דר' יהודה נפיש** · בתמיה והא קיימא לן גבי גמי דשיעורא דרבי יהודה זוטא ומחמיר בשיעורי שבת : **ומשני נפיש מדר' נחמיה וזוטר מדרבנן** · דאמרי לסוד אצבע קטנה : **בחבוט** · סיד הנימוח במים הרבה דהוא עשוי לסוד כלכול: **ודברי רבי נחמיה בביצת הסיד** · הנגבל במים ועשוי בילים בילים מוטכ"ס בלע"ז הוא עשוי לסוד אנדיפי : ואי ס"ד אנדיפי נמי *שיעור הוא כגון בת צידעא : **אידי ואידי** · כלכול ואנדיפי תרוייהו בסיד חבוט וכמות סדין אותו : **אנדיפא** · כלי חרס ולו שני דדין אחד למעלה ואחד למטה וכשרוצה למלאתו סותם את הדד התחתון ולשון אנדיפי שתי פיות כדתניא (עירובין דף קד·) מטלין בדיופי ובתוספתא גרס באנדיפי : **אנפרוס** · הפסד לשום יין בכלי סתום בסיד והיין ממחה הסיד ויוצא: **שנתות** · סימנים כלי חרס גדול ויש בו בליטות בליטות כמין אגוזים קטנים עד כאן נסכה עד כאן לסאתים וסדין אותו בסיד כדי שיהיו נבעות ונכרות : **כדתנן** · במנחות שנתות היו בהין : **עד כאן לפר** · חצי ההין : **עד כאן לאיל** · שלישית ההין : **עד כאן לכבש** · רביעית ההין דכתיב חצי ההין יהיה לפר וגו' כן לשון מורי הזקן מפי אביו ששמע מר' שמעון ורבותי מפרשים אנדיפא כל הגוף ומתוך שאינו עשוי להשכיב השיער אלא להאדים בעי סיד עב: **אנפרות** · שאינו סד בו ביתו לאחר שקנאו *דחייש שמא תמות כי ברתיה דההוא נכרי : **שנתות** · כלומר אבר אבר יטפלנה ואי אפשר בלשון זה ולא נאמר שיטת הש"ס כן להזכיר אבר אבר בלשון שנתות ויצטרך להביא פירוש לפירושו שנתות היו בהין : **אפותא** · פדחת שלא במקום שיער ולהאדים : **ערעיתא** · צירעה : **באנדיפי** · פדחתו : **מן דיליה דא ליה** · מידו היתה זאת לו שלא היה לו לדרוש במרכבה: **מתני' אדמה** · ארזיל"א: **מרצופין** · שקין העשוין מקליפת עץ גדול שטוענין בהן פרקמטיא בספינות וחותמין אותם : **כחותם האיגרות** · שחותמין אותם שלא *יקרב איש בהן אלא מי שנשתלחו לו ושיעורא דרבנן זוטר: **כרישא** · קפלוט ושיעוריה זוטר משל כרוב : **על מלא כף סיד** · בגמרא מפרש כף של סיידין טרוליי"ל בלע"ז : **מרוסס** · סדוק סדקין הרבה כמו והכה הבית הגדול רסיסים (עמוס ו) : **ביצה קלה** · בגמרא מפרש לה : **גמ' לא יסוד אדם את ביתו בסיד** · לאחר חורבן משום אבילות של ירושלים : **אלא אם כן עירב בו תבן או חול** · שלא יהא לבן כל צרכו : **טרכסיד** · סיד חזק ומתקשה יותר משאם לא עירב בו : **קילקולו זהו תיקונו** · דאי לאו דמקלקל ליה ומשחירו לא היה מיתסרי הלכך ע"כ הא דקשיא ליה, מעליותא היא לגביה ומשעינן ביה, ורבותי מפרשין קילקולו טבן זה תיקנו לענין חוזק ולא נהירא לי דקילקולו זהו תיקונו משמע דשם הקלקול מתקנו והאי לישנא אין שם הקלקול מתקנו ולמה הוזכר קילקול כאן הכי הוי [ליה] למימר כהי דמשחורי משחיר אחוזקי מחזיק : **קשר עליון** · של אמצע היד או קשר התחתון של אמצע האצבע : **טרופה בשמן** · שממהרת לבשלה: **דצילצלא** · עוף קטן : **כל שיעורי שבת** · באוכלין וכל הואיל ובליעתן וטחינתן כגרוגרת : **כגרוגרת** · מביצת תרנגולת שהיא ממהרת לבשל ולא כביצה שלימה שיעורו :

המוציא שיער כדי לגבל בו את הטיט טיט כדי לעשות פי כור כן גרס בתוספתא וכן גרס רש"י ולהך גירסא שיער כדי לגבל בו את הטיט כשיעור טיט העשה מרביעית שופכין אבל לספרים דגרסי שיער כדי לגבל בו טיט לעשות פי כור של צורפי זהב קשה דאמר לעיל אין אדם טורח לגבל טיט כדי לעשות פי כור ויש לפרש דמיירי בטיט שהוא מגובל כבר ואחר הגיבול נותנין בו שיער כדי לתקנו :

שהגיעו לפירקן ולא הגיעו · פירוש בסמוך לפירקן שקרובות להגעה ועושות כדי ליפות וללבן עצמן כדאמרינן בפרק אע"פ (כתובות דף נט:) הרוצה ללבן את בתו ישקנה חלב ויאכילנה אפרוחין סמוך לפירקה : שייך לקמן פח·

למימרא דשיעורא דר' יהודה נפיש · ואע"ג דאשכחן תרווד שהוא גדול הרבה כדאמר בנזיר בפרק כ"ג (דף נ:) גבי מלא תרווד רקב כמה שיעורו חזקיה אמר מלא פיסת יד ור' יוחנן אמר מלא חפניו התם ודאי מיירי בתרווד גדול כדתנן במסכת כלים בפ' י"ז (משנה יב) שאמר מידה גסה מלא תרווד רקב כמלא תרווד גדול של רופאים אבל הכא להוצאת שבת מידי דחשיב בעינן ותרווד קטן חשוב הוא הרבה (א"נ) *חף סלקא דעתך שהוא חף גל שהוא גדול ומשני בחפי פוטחת שהן קטנים :

רבינו חננאל

שיעור ומוו חצי שיעור פטור . רבא לטעמיה דאמר רבא רשות שבת כרשות הגיטין . ועיקר הא שמעתא בגיטין בהזורק הוא גברא דזרק גיטא לדביתהו הוה קיימא בחצר ואזל גיטא ונח בפיסלא . אמר רב יוסף אי הואי ארבע אמות על ארבע אמות פלוג ליה רשותא לנפשי' ואי לא חדא רשותא היא . וקסבר רבא חדא רשותא בשבת מיפלגא בפיסלא כי היכי דמפלגא לענין גיטין . ופי' פיסלא מקום כגון עמוד גבוה עשרה ורחב ד' : כחול כדי לכחול עין אחת וא"ר הונא שכן צנועות כוחלות עין אחת. הכין פירושא שכוחלת עין אחת ומכסה את העין האחרת ויוצאה לשוק ותראה באחת מעיניה. ורב הונא הוא דמתנינן לאו רב הונא וההיא דר' שמעון בן אלעזר אם לתכשיט ב' עינים . אוקימנא בעניות שאינן רגילות לצאת . (רגילות לצאת) לשוק (ואם שם שוק לצאת אליו) : תרסית כדי לעשות פי כור של צורפי זהב ר' יהודה אומר כדי לעשות פיטפוט פירוש פיטפוט נבשש . או בנין בארץ ששפתין עליו את הקדירה . וג' פיטפוטין הן . ויש שסומכין פטפוט לכותל ומניחין עליו את הקדיר' וסומכין אותו לכותל . ומקשי' כי מכרי בשיעור' [illegible]

נושא/מבנה
◇ פירוש בלכול ואנדיפי דמתני'
(ד' הסברים לאונדפי דר' נחמיה)
קושיות

נושא
שיעור הוצאת קנה עבה כדי לבשל ביצה קלה

[תוספתא פ"ט]

[לעיל עח. ע"ש]

פסחים מג.

מו"ק ט:

[פסחים סו ע"ש ובמו"ק ע"ש] מנחות פו. מגילה יג. ע"ש

[מו"ק ט: ע"ש]

כ"א שיער

הגהות הב"ח

(א) גמ' במעשה מרכבה דריש להו ואמר להו:

(ב) שם ביצת תרנגולת ומאי:

[לעיל עח.]

לקמן פב.

[תוספתא פ"ט]

מנחות פז. ב"ב פט:

לעיל עח. לקמן צ:

שם פט:

ב"ב ס: [תוספ' סוטה פט"ו] והוציא את מעותיו רכ"ל

[תוספתא פ"ט]

[גי' הערוך דציצילתא ועי' ב"ב עה. וסנהדרין ק. דגרס השתא כביעתא דצילצלא וע"ש]

[צ"ע יקרא]

גליון הש"ס

מתני' חול הגס כדי ליתן עי' לקמן דף צ ע"א תוס' ד"ה בורי:

מתני'

[illegible]

רב נסים גאון

[illegible]